

Důkazní břemeno a § 118a o.s.ř.

Jestliže soud založil své rozhodnutí na závěru, že účastník řízení neunesl břemeno tvrzení či důkazní břemeno, aniž poskytl takovému účastníkovi poučení podle ustanovení § 118a o. s. ř., zatížil řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 23 Cdo 2560/2009, ze dne 30.6.2009)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobce P. – L. P. V., s. r. o., proti žalovanému L. b. d. P., zastoupenému Mgr. L. H., advokátem, o žalobě na obnovu řízení, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 14 Cm 114/2005, o dovolání žalovaného proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 8. ledna 2009, č. j. 11 Cmo 238/2008-58, tak, že usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 8. ledna 2009, č. j. 11 Cmo 238/2008-58, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 19. března 2008, č. j. 14 Cm 114/2005-38a, zamítl žalobu na obnovu řízení vedeného před tamním soudem pod sp. zn. 14 Cm 34/2001 (výrok pod bodem I) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok pod bodem II).

Soud prvního stupně založil své rozhodnutí na závěru, že žalobce netvrdil žádné nové skutečnosti, rozhodnutí nebo důkazy, které nemohly být použity v původním řízení, a žalobu na obnovu řízení podal z toho důvodu, že nesouhlasí s právním posouzením, na jehož základě soudy v původním řízení rozhodly; na taková tvrzení důvody obnovy řízení stanovené v § 228 odst. 1 občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“) nedopadají.

K odvolání žalobce Vrchní soud v Praze shora označeným usnesením rozhodnutí soudu prvního stupně změnil tak, že obnova řízení vedeného u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 14 Cm 34/2001 se povoluje.

Odvolací soud zjistil ze spisu Městského soudu v Praze, sp. zn. 14 Cm 34/2001, že tento soud v původním řízení rozsudkem ze dne 18. února 2004, č. j. 14 Cm 34/2001-62a, zamítl žalobu, jíž se žalobce domáhal po žalovaném vydání lešení, s odůvodněním, že žalobce neprokázal, že žalovaný drží to lešení, které žalobce půjčil společnosti M. s. r. o. podle smlouvy o nájmu, neprokázal též, že je vlastníkem tohoto lešení, a neprokázal, jaké lešení (kolik jeho částí) žalovaný zadržuje a že se jedná o vlastnictví žalobce; rozhodl takto, aniž poskytl žalobci poučení podle ustanovení § 118a odst. 1 a odst. 3 o. s. ř.. Odvolací soud dovodil, že skutečnosti a důkazy jsou nové ve smyslu ustanovení § 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř. tehdy, jestliže je účastník, přestože v době původního řízení objektivně existovaly, nemohl použít bez své viny, protože z procesního hlediska nezavinil, že nesplnil povinnost tvrzení ani povinnost důkazní. Podle názoru odvolacího soudu se v posuzované věci o takovou situaci jedná, neboť žalobce nebyl poučen, ač to bylo povinností soudu, a nesplnění povinnosti tvrzení a povinnosti důkazní tedy nezavinil, přičemž všechny navrhované důkazy existovaly již v době původního řízení. Jako splněnou vyhodnotil odvolací soud též další podmínku pro povolení obnovy řízení, neboť shledal pravděpodobným, že navrhované důkazy mohou pro žalobce přivodit příznivější rozhodnutí ve věci. Na základě toho posoudil žalobu na povolení obnovy řízení jako důvodnou.

Toto usnesení odvolacího soudu napadl žalovaný dovoláním, jehož přípustnost opřel o ustanovení §

237 odst. 1 písm. a) a § 238 odst. 1 písm. a) o. s. ř. a jehož důvodnost spatřoval v tom, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci [dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.] a že vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování /dovolací důvod podle § 241a odst. 3 o. s. ř./.

Žalovaný namítl, že důvody obnovy řízení dány nejsou, neboť žalobce neuvedl žádná nová skutková tvrzení, tvrdil naopak, že veškeré důkazy existovaly již v době původního řízení, a žalobu podal z důvodu, že nesouhlasí s právním posouzením, jenž důvodem pro obnovu řízení není. Dále žalovaný poukázal na to, že odvolací soud dospěl v původním řízení k závěru, že zadržel lešení oprávněně a byl v dobré víře, že M. s. r. o. je vlastníkem lešení.

Žalobce se k dovolání nevyjádřil.

Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno ve lhůtě stanovené v § 240 odst. 1 o. s. ř. oprávněnou osobou (účastníkem řízení) řádně zastoupenou advokátem, jímž bylo dovolání též sepsáno (§ 241 odst. 1, 4 o. s. ř.), se zabýval nejdříve otázkou, zda je dovolání v této věci přípustné, neboť toliko z podnětu přípustného dovolání lze přezkoumat správnost napadeného rozhodnutí z hlediska uplatněných dovolacích důvodů.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.). Dovolání proti usnesení odvolacího soudu, jímž bylo změněno usnesení soudu prvního stupně, kterým bylo rozhodnuto o žalobě na obnovu řízení, připouští zákon v ustanovení § 238 odst. 1 písm. a), odst. 2 ve spojení s § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř.. Dovolání tedy v posuzované věci přípustné je.

Podle ustanovení § 242 odst. 3 o. s. ř. lze rozhodnutí odvolacího soudu přezkoumat jen z důvodů uplatněných v dovolání. Je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédne též k vadám řízení uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, i když nebyly uplatněny. Při přezkoumání rozhodnutí odvolacího soudu je tedy dovolací soud zásadně vázán uplatněnými dovolacími důvody, včetně toho, jak je dovolatel obsahově vymezil (srov. § 41 odst. 2 o. s. ř.).

Nejvyšší soud, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), přezkoumal správnost rozhodnutí odvolacího soudu nejprve z hlediska námitek uplatněných v dovolání.

Dovolací námitky žalovaného jsou z obsahového hlediska kritikou právního posouzení věci odvolacím soudem při řešení procesněprávní otázky, zda jsou důvodem obnovy řízení podle ustanovení § 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř. takové skutečnosti a důkazy, o nichž sice účastník v původním řízení věděl, avšak tyto skutečnosti netvrdil a důkazy nenavrhl, protože soud nesplnil svou poučovací povinnost podle ustanovení § 118a o. s. ř.

Právní názor, na němž odvolací soud založil napadené rozhodnutí, správný není a dovolání je důvodné.

Podle ustanovení § 228 odst. 1 písm. b) o. s. ř. žalobou na obnovu řízení účastník může napadnout pravomocný rozsudek nebo pravomocné usnesení, kterým bylo rozhodnuto ve věci samé, jsou-li tu skutečnosti, rozhodnutí nebo důkazy, které bez své viny nemohl použít v původním řízení před soudem prvního stupně nebo za podmínek uvedených v ustanovení § 205a a 211a též před odvolacím soudem, pokud mohou přivodit pro něho příznivější rozhodnutí ve věci.

Podle ustanovení § 118a o. s. ř. ukáže-li se v průběhu jednání, že účastník nevylicil všechny rozhodné skutečnosti nebo že je uvedl neúplně, předseda senátu jej vyzve, aby svá tvrzení doplnil, a poučí jej,

o čem má tvrzení doplnit a jaké by byly následky nesplnění této výzvy (odstavec 1). Zjistí-li předseda senátu v průběhu jednání, že účastník dosud nenavrhl důkazy potřebné k prokázání všech svých sporných tvrzení, vyzve jej, aby tyto důkazy označil bez zbytečného odkladu, a poučí jej o následcích nesplnění této výzvy (odstavec 2).

Obnova řízení slouží k tomu, aby mohla být znovu projednána pravomocně skončená věc, jestliže jsou tu skutečnosti, rozhodnutí nebo důkazy, pro které původní rozhodnutí o věci samé z hlediska správnosti a úplnosti skutkových zjištění nemůže obstát a které účastník nemohl použít v původním řízení, přičemž skutečnost, že je nemohl použít, tento účastník nezavinil. Odvolací soud založil své rozhodnutí na úvaze, že nebyl-li žalobce poučen podle ustanovení § 118a o. s. ř., nesplnil povinnost tvrzení a povinnost důkazní (tedy, slovy zákona, nepoužil skutečnosti, rozhodnutí nebo důkazy) bez své viny. Odvolací soud přitom přehlédl, že absence účastníkovy zavinění splňuje pouze část uvedeného zákonného požadavku; především musí být dána nemožnost použití oněch skutečností a důkazů. Nemožnost je kategorií objektivní - musí tu být překážka, která účastníkovi v použití bránila (zpravidla to, že o příslušné skutečnosti či důkazu nevěděl). Nedostatek zákonného poučení takovou překážkou není; jeho důsledkem bylo toliko to, že žalobce nevěděl (neboť ani od soudu se nedozvěděl), že k jeho procesnímu úspěchu je třeba, aby doplnil v příslušném směru svá skutková tvrzení a své důkazní návrhy, nikoliv že tak nemohl učinit. Kdyby byla v původním řízení u žalobce dána nemožnost použití skutečností a důkazů ve smyslu ustanovení § 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř., pak by splnění poučovací povinnosti soudem nemohlo ovlivnit žalobcovu procesní aktivitu a tudíž i výsledek řízení; jestliže určité skutečnosti nebo důkazy použít nemohl, pak by ani poučení, že je třeba, aby tak učinil (aby doplnil v příslušném směru svá skutková tvrzení či důkazní návrhy), na věci nic nezměnilo.

Jestliže soud založil své rozhodnutí na závěru, že účastník řízení neunesl břemeno tvrzení či důkazní břemeno, aniž poskytl takovému účastníkovi poučení podle ustanovení § 118a o. s. ř., zatížil řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Mimořádným opravným prostředkem k nápravě procesních pochybení soudu však není obnova řízení, nýbrž dovolání [srov. dovolací důvod upravený v § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř.].

K obdobným závěrům dospěl Nejvyšší soud již v usnesení ze dne 26. září 2002, sp. zn. 20 Cdo 1170/2001, uveřejněném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod číslem 31/2003, jež je založeno na výkladu občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2000, lze je však použít též v řízení o povolení obnovy řízení probíhajícím podle občanského soudního řádu ve znění novely provedené zákonem č. [30/2000](#) Sb. (a mutatis mutandis též v posuzované věci). Nejvyšší soud v tomto rozhodnutí vyložil, že důvodem obnovy řízení ve smyslu ustanovení § 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř. není důkaz, o němž účastník v původním řízení věděl a jehož provedení nenavrhl proto, že tvrzení o skutečnosti, která by jím mohla být prokázána, nebyla druhým účastníkem popřena, a to bez zřetele na to, že účastník nebyl soudem o své důkazní povinnosti prokázat tuto skutečnost v rozporu se zákonem poučen. Nejvyšší soud vyšel z teze, že je-li zde prvek vědění, je (vždy) dáno i zavinění, na čemž nemůže nic změnit ani okolnost, že nesplnění důkazní povinnosti bylo spoluzpůsobeno vadou původního řízení. Ve světle tohoto názoru tedy neobstojí ani závěr odvolacího soudu o absenci žalobcova zavinění.

Posouzení odvolacího soudu, že rozsudek soudu prvního stupně v původním řízení nebyl předvídatelný, je tedy sice opodstatněné, jako důvod pro obnovu řízení však neobstojí, nehledě na to, že (jak správně namítl dovolatel) odvolací soud v původním řízení na rozdíl od soudu prvního stupně založil své rozhodnutí nikoliv na závěru o neunesení důkazního břemene žalobcem, nýbrž na závěru, že žalovaný zadržel lešení v dobré víře, že M. s. r. o. je jeho vlastníkem, a zadržel je tedy oprávněně.

Protože napadené rozhodnutí odvolacího soudu není správné, Nejvyšší soud je podle ustanovení § 243b odst. 2, část věty za středníkem, o. s. ř. zrušil a věc podle ustanovení § 243b odst. 3 věty první

o. s. ř. vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Smlouva o zápůjčce, insolvence](#)
- [Promlčení a ochrana spotřebitele](#)
- [Pozůstalost](#)
- [Pozůstalost](#)
- [Nezbytná cesta](#)
- [Nepominutelný dědic](#)
- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)